

ТРАНСФОРМАЦІЯ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ В СВІТЛІ СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВИКЛИКІВ

Матеріали
V Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів
вищої освіти та молодих учених

м. Миколаїв, 16-17 квітня 2024 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ БІЗНЕСУ, ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ
ТА МІЖНАРОДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ

**ТРАНСФОРМАЦІЯ СТРАХОВОГО РИНКУ
УКРАЇНИ В СВІТЛІ СУЧАСНИХ
ЕКОНОМІЧНИХ ВИКЛИКІВ**

Матеріали

V Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів
вищої освіти та молодих учених

м. Миколаїв, 16-17 квітня 2024 р.

УДК 368:339.97

Конференцію зареєстровано в УкрІНТЕІ (посвідчення №599 від 25 грудня 2023 р.)
Рекомендовано до друку рішенням вченої ради обліково-фінансового факультету
Миколаївського національного аграрного університету (протокол №9 від
13.05.2024 р.).

Редакційна колегія:

Н.Г. Шарата– д-р пед. наук, професор;
О. М. Усикова – д-р екон. наук, доцент;
Н. М. Сіренко – д-р екон. наук, професор;
М. В. Дубініна – д-р екон. наук, професор;
А. В. Бурковська – канд. екон. наук, доцент;
О. І. Мельник – канд. екон. наук, доцент;
С. В. Сирцева – канд. екон. наук, доцент;
Ю. Ю. Чебан – канд. екон. наук, доцент;
О. А. Боднар – канд. екон. наук, доцент.

Трансформація страхового ринку України в світлі сучасних економічних викликів : матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених, м. Миколаїв, 16-17 квітня 2024 р. Миколаїв : МНАУ, 2024. 45 с.

У збірнику опубліковано тези доповідей на V Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених «Трансформація страхового ринку України в світлі сучасних економічних викликів», на якій обговорювались питання страхового захисту підприємництва та особистості в умовах військової агресії; напрями підвищення результативності діяльності страхових компаній; стратегічні орієнтири розвитку страхового ринку в умовах євроінтеграційних змін; розвиток діджиталізації страхового ринку України.

Відповідальність за достовірність наведених у матеріалах даних та тверджень несуть їх автори. Стиль і оформлення авторів збережені.

УДК 368:339.97

© Миколаївський національний
аграрний університет, 2024

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ «СТРАХОВИЙ ЗАХИСТ ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ»

Крижова В. А. Особливості страхування в аграрному секторі.....	7
Орешко А. Ф. Аналіз страхового ринку України в умовах воєнного стану	10
Погорєлова О. М. Страхування кредитних ризиків як інструмент мінімізації втрат банків.....	13
Помазнюк Т. А. Страховий ринок України в умовах воєнного стану...	16
Рудь Н. В. Роль соціального страхування в захисті прав працівників...	19
Сологуб Л. О. Страхування інвестицій від воєнних ризиків.....	21
Сирцева С.В., Маменко К.М. Облікові аспекти страхування майна сільських підприємств.....	24
Цибульський А. Ю. Аналітична оцінка ринку страхування України в умовах сьогодення.....	27
Цибульський А. Ю. Страхування ризиків природних катастроф.....	33

СЕКЦІЯ «РОЗВИТОК ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ»

Гончар Є. А. Діджитал-технології страхового ринку.....	36
Прокопчук О. В. Використання штучного інтелекту в страховій сфері	39
Сіренко Н. М. Тенденції цифрового розвитку страхового ринку України.....	41
Фаріна В. М. Розвиток діджиталізації страхового ринку України.....	43

СЕКЦІЯ «СТРАХОВИЙ ЗАХИСТ ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ»

Крижова В. А.,

здобувачка вищої освіти обліково-фінансового факультету
Науковий керівник – **Мікуляк К. А.**, асистент кафедри фінансів, банківської
справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

ОСОБЛИВОСТІ СТРАХУВАННЯ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ

Сучасне сільськогосподарське виробництво є однією з найбільш ризикованих галузей підприємницької діяльності. Аграрний сектор є основою соціально-економічного розвитку країни, оскільки забезпечує потребу у продовольстві. Ефективність сільськогосподарського виробництва залежить від розвитку інфраструктури аграрного ринку, а страховий ринок є важливою складовою цього процесу. Сьогодні страхування є необхідним інструментом для захисту фінансових інтересів селян на всіх етапах виробництва, переробки та реалізації сільськогосподарської продукції [1].

На жаль, рівень розвитку аграрного страхування в Україні не є належним. З прийняттям Закону «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою», фінансування на його реалізацію не було передбачено. Однак, існує проєкт, який сприяє розвитку агрострахування в Україні. Застосування страхових продуктів у сільському господарстві допомагає знизити ризики та забезпечити доступ до фінансування для аграрних виробників [2].

З одного боку, страхування в галузі сільського господарства вважається корисним і технологічно доцільним методом стабілізації виробництва та доходів сільськогосподарських виробників. Воно спонукає їх активно керувати своїми ризиками, сприяє впровадженню передових технологій управління господарством та ефективному цільовому використанню бюджетних коштів порівняно з непередбаченими катастрофічними виплатами, а з іншого боку, ризики у сфері сільського господарства є взаємозалежними, що означає, що їх вплив часто поширюється на багато господарств одночасно. Наприклад, зниження цін на продукцію негативно впливає на велику кількість господарств одночасно. Падіння цін на худобу та свиней впливає на всіх виробників цих продуктів. Зниження цін на пшеницю спричиняє аналогічне падіння цін на багато зернових культур та олійних культур [3].

Виробники первинної сільськогосподарської продукції, які користуються агрострахуванням, стикаються з конкуренцією на світовому ринку і мають низьку дохідність. Це вимагає встановлення прийнятних тарифів на агрострахування. У ситуації, коли ризики в сільському господарстві є

висококорельованими та можуть впливати на багато виробників одночасно, важливо розподіляти збитки за часом і географічно. Крім того, для створення повноцінної системи страхування сільськогосподарських ризиків необхідно витратити достатньо часу, особливо якщо вона має охоплювати всіх виробників, усі регіони та всі культури, деякі з яких страхувати складніше, ніж інші. Для досягнення ефективності, плановані ініціативи у сфері агрострахування та потенційна «катастрофічна» допомога держави повинні бути інтегровані в національні програми розвитку сільського господарства та застосовуватися в комплексі [4].

Страховий захист сільськогосподарського виробництва є найефективнішим способом забезпечення стабільності та розвитку аграрного ринку. У сучасних умовах ринкових відносин, забезпечення фінансової стабільності для господарських суб'єктів стає критично важливим. Завдяки страхуванню, підприємства та підприємці можуть знайти шляхи для вирішення фінансових проблем, особливо при обмежених оборотних коштах. У сільському господарстві держава та ринок не завжди можуть забезпечити достатні фінансові ресурси для господарюючих суб'єктів, тому страхування є об'єктивною економічною необхідністю [5].

Проблеми, що виникли у національній економіці, особливо в галузі фінансів, мають прямий вплив на сферу агрострахування. Недостатні обсяги страхування можуть бути пояснені недостатнім фінансуванням від виробників сільськогосподарської продукції. Сучасний етап розвитку системи аграрного страхування потребує комплексного підходу до його удосконалення, що містить визначення та закріплення у законодавстві форм взаємодії трьох основних учасників аграрного страхування – сільськогосподарських виробників, страховиків та уряду. Економічні розрахунки та позитивний досвід з інших країн підтверджують, що оптимальним способом підтримки аграрного сектору є зниження вартості страхових премій для фермерів, надання субсидій та залучення державного перестрахування.

Таким чином, для створення сприятливого середовища для розвитку системи страхування сільськогосподарських ризиків необхідно вдосконалити законодавство. Аграрне страхування унікальне порівняно з іншими видами страхування, тому потрібно прийняти спеціальний закон про страхування сільськогосподарських ризиків та внести зміни до існуючих законів, що стосуються різних аспектів агрострахування, включаючи державну програму підтримки у формі зниження страхових премій в аграрному страхуванні.

Список використаних джерел:

1. Шляхи розвитку агропромислового сектору України. *Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського*. URL: <http://surl.li/ssdgo>.
2. Закон України Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою. *Верховна Рада України*. URL: <http://surl.li/lbjgn>.

3. Алескерова Ю. В. Монографія Розвиток сільськогосподарського страхування: теорія, методологія, практика. *Вінниця ФОП Рогальська І. О.* 2015. 370 с.
4. Проект розвитку агрострахування в Україні. URL: <http://surl.li/ssdht>.
5. Колесник В.М., Тиха Р.О. Агрострахування як основний інструмент управління ризиками при вирощуванні сільськогосподарських культур. *Ефективна економіка*. URL: <http://surl.li/ssdit>.
6. Сіренко Н. М., Мікуляк К. А. Страховий захист суб'єктів аграрного сектору в умовах ринкового середовища. Фінанси, банківська система та страхування: стан, проблеми та перспективи розвитку в кризовій економіці України: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (02-03 березня 2020 р.). *ДДАЕУ*. Дніпро, 2020. С. 90-92.

Орешко А.Ф.,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету

Науковий керівник – **Мікуляк К.А.**, асистент кафедри фінансів банківської справи та страхування,

Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

АНАЛІЗ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Страховики продовжують функціонувати й надавати повний спектр сервісів своїм клієнтам у період дії воєнного стану. З метою спрощення процедур страхування, компанії забезпечують прийняття документів та заяв дистанційно. Також, деякі з них встановлюють подовжені терміни для сплати страхових внесків.

Під час воєнного стану правовий режим не передбачає обмеження чинності договорів страхування, тому сам факт військових дій не може бути причиною відмови у виплаті відшкодувань. Однак є нюанси. Війна вважається форс-мажором (обставиною непереборної сили), що завжди прописується в договорах страхування, і сторони можуть посилатися на нього, як на причину тимчасового звільнення від відповідальності за невиконання умов договору. Проте від зобов'язань по договору такі обставини звільнити не можуть жодну зі сторін. Форс-мажор може бути лише підставою для відстрочення виконання обов'язків без штрафів чи пені [1].

Наразі особливості здійснення діяльності зі страхування та укладання договорів за 23 класами страхування передбачені відповідним положенням, що затверджено Постановою Правління Національного Банку України (НБУ) від 25.12.2023 р. № 182. Положення містить детальний перелік ризиків у межах кожного з класів страхування, визначає перехід від видів страхування до класів та переоформлення чинних ліцензій страховиків, а також встановлює вимоги до укладання і виконання договорів страхування залежно від групи класів страхування.

До числа страхових послуг, які мали найбільший попит, належить автострахування. Проте ринок страхування КАСКО зазнав зниження на 30% у порівнянні з 2022 роком, тоді як ринок автогромадянської відповідальності залишився майже на тому ж рівні, що й у 2021 році. Найбільший зріст показав ринок Зеленої карти – обов'язкового страхування за кордоном. Обсяг цього ринку майже подвоївся через масові поїздки українців до Європи на власних автомобілях. Спостерігався підвищений попит на туристичне страхування, оскільки для багатьох українців це була майже єдина можливість отримати медичні послуги за кордоном. Наразі попит залишається стабільним, без надмірного зростання [2].

Під час введення воєнного стану страхові компанії з обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів

(ОСЦПВ) продовжували виконувати умови договорів, і це не впливає на їхню здатність виплачувати страхові відшкодування у разі дорожньо-транспортної пригоди.

НБУ висловив пропозицію страховим компаніям спростити процедуру реєстрації страхового випадку та максимально використовувати електронні документи.

Моторне (транспортне) страхове бюро України (МТСБУ) затвердило дозвіл на наступні пункти для учасників аварії під час воєнного стану: самостійно фіксувати обставини ДТП, оскільки страховики та Національна поліція не завжди мають змогу відправити експерта; використовувати Європротокол, навіть якщо збитки перевищують чинний ліміт у 50 тис. грн, щоб не відволікати співробітників поліції та не створювати затори на дорогах.

За статистикою СК «Експрес Страхування» за 8 місяців 2023 року були врегульовані страхові випадки за такими ризиками: ДТП – 79,37%; протиправні дії третіх осіб – 15,83%; падіння предметів – 3,24%; стихійні явища – 0,62%; напад тварин – 0,89%; пожежа, вибух – 0,03%; незаконне заволодіння – 0,03% [3].

Одним з найбільш популярних видів страхування є страхування нерухомості та майна. СК «ІНГО» надає страховий захист на нерухомість від воєнних ризиків як для фізичних, так і для юридичних осіб. Зокрема, фізичні особи можуть застрахувати квартири та приватні будинки (як власні, так і орендовані) на період від місяця до року, без пред'явлення документа про право власності або попереднього огляду житла. Проте в умовах договору страхування передбачені певні обмеження, зокрема, нерухомість, розташована в областях, що прилягають до лінії зіткнення, не підлягає страхуванню [4]. СК «ІНГО» здійснює компенсацію збитків не лише внаслідок ракетних ударів, а також через падіння їхніх уламків або інших об'єктів. Крім того, поліс покриває стандартні ризики, такі як пожежа, затоплення, стихійні лиха, вибух газу, крадіжки або інші протиправні дії. Вартість страховки залежить від страхового покриття, тобто від максимальної суми, на яку буде захищено майно. Найпростіший варіант: ліміт покриття – 250 тис. грн при вартості страховки від 2,235 тис. грн на рік.

У разі якщо бойові дії завдали шкоди майну, питання виплати страхового відшкодування страховиком залишається відкритим, проте важливо документувати збитки для можливості отримати компенсацію від держави.

26 березня 2022 року Кабінет Міністрів України затвердив постанову «Про збір, обробку та облік інформації про пошкоджене та знищене нерухоме майно внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією Російської Федерації» № 380 [5]. Громадяни можуть повідомляти про факт пошкодження або знищення нерухомого майна через мобільний додаток Порталу «Дія», а також у Центрах надання адміністративних послуг (ЦНАПах) та нотаріусів.

Отже, український ринок страхування у період воєнного стану продовжує функціонувати, забезпечуючи клієнтам повний спектр послуг. Введення 23 класів страхування сприяє регулюванню цього сектору та забезпечує його стабільність в умовах невизначеності. Страховики вносять корективи до своїх процедур, зокрема, дистанційне приймання документів та подовжені терміни сплати внесків. Попри воєнний стан, договори страхування залишаються чинними, але військові дії можуть вплинути на умови компенсації. Захист нерухомості та майна залишається актуальним, але із певними обмеженнями в зоні конфлікту. Національний банк України та страховики активно працюють над спрощенням процедур та використанням електронних засобів для реєстрації страхових випадків.

Список використаних джерел:

1. Страхування житла під час війни – Страхова компанія «Опіка». Страхова компанія «Опіка». URL: <https://opika.org/strahuvannya-zhitla-pid-chas-vijni/>.
2. Які страхові продукти доступні під час війни – Блог ARX. ARX. URL: <https://arx.com.ua/blog/expert-opinion/arx-yaki-strakhovi-produkty-dostupni-pid-chas-viiny>.
3. UkrAVTO. КАСКО під час війни: не обов'язкове страхування, яке насправді потрібне. UkrAVTO. URL: <https://ukravto.ua/news/kasko-pid-chas-viyni-neobovyazkove-strahuvannya-yake-naspravdi-potribne>.
4. Interfax-Ukraine. Страховики України дедалі активніше пропонують захист від воєнних ризиків громадянам і підприємствам - огляд. *Інтерфакс-Україна*. URL: <https://interfax.com.ua/news/economic/970469.html>.
5. ІПС ЛІГА: ЗАКОН – система пошуку, аналізу та моніторингу нормативно-правової бази. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/kp220380?an=1>.
6. Снідко Є.А., Мікуляк К.А. Insurtech як напрям розвитку страхування. Трансформація страхового ринку України в світлі сучасних економічних викликів : матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених. м. Миколаїв, 18-19 квітня 2023 р. Миколаїв : МНАУ, С. 40-42.

УДК 336.71:368.5

Погорєлова О.М.,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету

Науковий керівник – **Боднар О.А.**, к.е.н, доцент, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,

Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

СТРАХУВАННЯ КРЕДИТНИХ РИЗИКІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ МІНІМІЗАЦІЇ ВТРАТ БАНКІВ

Кредитний ризик є одним із найбільш значущих ризиків, з якими стикаються банківські установи у своїй діяльності. Згідно з визначенням Базельського комітету з банківського нагляду, кредитний ризик – це «потенційний ризик для доходів і капіталу, який виникає через невиконання зобов'язань контрагентом або контрагентами з операцій кредитування, торгівлі, хеджування, розподілу чи іншої діяльності, яка передбачає виникнення вимог до контрагентів» [1].

Страхування кредитних ризиків полягає у передачі банком частини ризиків невиконання позичальниками своїх кредитних зобов'язань страховій компанії на підставі укладеного договору страхування. При настанні страхового випадку (дефолту позичальника) страхова компанія відшкодовує банку певну частину понесених збитків, що дозволяє мінімізувати негативний вплив реалізації кредитного ризику на фінансовий стан банку [2].

Існують різні види та форми страхування кредитних ризиків. Найбільш поширеним є страхування окремих кредитів або портфелів кредитів від ризику дефолту позичальників. Також застосовується страхування від ризику зниження кредитного рейтингу позичальника або страхування від ризиків, пов'язаних із торговим фінансуванням [3].

Страхування кредитних ризиків зазвичай здійснюється на підставі договору між банком (страхувальником), страховою компанією (страховиком) та позичальником. Сторонами угоди визначаються умови страхування, такі як розмір страхової суми, страхового тарифу, франшизи тощо [4].

Правове регулювання страхування кредитних ризиків в Україні здійснюється згідно із Законами України "Про страхування", "Про банки і банківську діяльність", нормативними актами Національного банку України [5].

Переваги та недоліки страхування кредитних ризиків є важливим аспектом, який необхідно ретельно проаналізувати для об'єктивної оцінки доцільності застосування цього інструменту банками (табл. 1).

Головними перевагами для банків є мінімізація втрат та підвищення фінансової стабільності, тоді як основними недоліками є додаткові витрати та ризику, пов'язані з страховою компанією. Для страхових компаній цей вид

страхування відкриває нові можливості, але також несе високі ризики та потребує глибокого аналізу кредитних портфелів банків.

Таблиця 1 Переваги та недоліки страхування кредитних ризиків

Переваги	Недоліки
Для банків:	
<ul style="list-style-type: none"> - зменшення потенційних втрат від неповернення кредитів; - зниження навантаження на власний капітал; - диверсифікація кредитного ризику; - можливість розширити кредитну діяльність 	<ul style="list-style-type: none"> - додаткові витрати на сплату страхових премій; - складність процесу врегулювання страхових випадків; - ризик неплатоспроможності страхової компанії; - моральний ризик зниження стимулів до ретельного аналізу позичальників
Для страхових компаній:	
<ul style="list-style-type: none"> - нові можливості для розвитку бізнесу; - диверсифікація страхового портфеля; - розширення клієнтської бази; - додаткові доходи від страхових премій 	<ul style="list-style-type: none"> - високі ризики, пов'язані з непередбачуваністю кредитних втрат - необхідність глибокого аналізу кредитних ризиків банків - потреба у достатньому капіталі для покриття потенційних збитків - залежність від економічного циклу та стану банківського сектора

Джерело: [4].

Для визначення доцільності страхування кредитних ризиків банки повинні оцінити його ефективність. Основними показниками є:

- співвідношення страхових премій до очікуваних втрат від кредитного ризику;
- вплив на капітал банку;
- зниження загального рівня кредитного ризику портфеля після страхування.

Разом з тим, банк має враховувати ризики неплатоспроможності страхової компанії. Необхідно відстежувати фінансовий стан страховиків та диверсифікувати ризики між ними.

Таким чином, комплексна оцінка ефективності страхування кредитних ризиків з урахуванням факторів дозволяє банку прийняти обґрунтоване рішення щодо доцільності використання цього інструменту та оптимізувати його застосування для мінімізації втрат та зміцнення фінансової стабільності.

Ринок страхування кредитних ризиків в Україні поки що перебуває на початковій стадії розвитку. Згідно зі статистичними даними Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, у 2022 році лише кілька страхових компаній надавали послуги зі страхування кредитних ризиків, а загальний обсяг зібраних страхових премій за цим видом страхування становив близько 50 млн грн [4].

Водночас, поступово зростає інтерес до цього інструменту з боку українських банків. Одним з перших вітчизняних банків, який почав активно використовувати страхування кредитних ризиків, став Райффайзен Банк Аваль. У 2015 році банк уклав договір зі страховою компанією Euler Hermes для страхування портфеля кредитів малому та середньому бізнесу [6].

Іншим прикладом є ПриватБанк, який у 2018 році уклав угоду про страхування торгових кредитів з компанією Soface. Ця угода дозволила банку захистити себе від ризиків неплатежів з боку корпоративних клієнтів.

Проте, незважаючи на окремі успішні кейси, в цілому впровадження страхування кредитних ризиків в українських банках стикається з низкою перешкод. До основних проблем належать [6]:

- недостатня капіталізація та низька платоспроможність вітчизняних страхових компаній, що не дозволяє їм брати на страхування значні кредитні ризики банків;
- відсутність досвіду та експертизи в галузі андеррайтингу кредитних ризиків у більшості українських страховиків;
- недосконалість нормативно-правової бази у сфері страхування кредитних ризиків;
- низька обізнаність та недовіра до цього виду страхування з боку банків.

Отже, страхування кредитних ризиків може допомогти банкам мінімізувати втрати від неповернення позик та зміцнити фінансову стабільність. Однак для ефективного застосування цього інструменту необхідно ретельно оцінити співвідношення витрат і вигод, а також врахувати ризики, пов'язані зі страховими компаніями. В Україні ринок страхування кредитних ризиків лише зароджується через низку перешкод, включно з недостатньою капіталізацією страховиків та недосконалістю законодавства. Подолання цих бар'єрів створить передумови для більш широкого впровадження страхування кредитних ризиків вітчизняними банками.

Списки використаних джерел:

- 1.. Principles for the Management of Credit Risk. *Basel Committee on Banking Supervision*. 2000. URL: <https://www.bis.org/publ/bcbs75.pdf>.
2. Мостовенко Н. А. Коробчук Т. І. Кредитний менеджмент [Текст] : Навчальний посібник. Луцьк : Волинь поліграф ТМ. 2016. 280 с.
3. Greuning, H., Brajovic Bratanovic, S. *Analyzing Banking Risk : A Framework for Assessing Corporate Governance and Risk Management - Fourth Edition*. 2022. URL: <https://policycommons.net/artifacts/2232409/analyzing-banking-risk/2990081/>
4. Страховий ринок України. Підсумки 2022 воєнного року. *Forinsurer*. URL: <https://forinsurer.com/news/23/04/03/42517>.
5. Про страхування: Закон України від 18.11.2021 № 1909-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>.

6. Проблеми розвитку страхування в Україні : Науковий студентський збірник. Випуск 2. / За заг. ред. проф. Плиси В. Й. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2021. 148 с.

Помазнюк Т. А.,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету
Науковий керівник – **Бурковська А. В.**, к. е. н., доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв

СТРАХОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

З початком 24.02.2022 р. агресії проти України, майже кожен сектор економіки усвідомив необхідність вирішення проблем, з якими раніше не стикався. Не є винятком і страховий ринок. Неминучими наслідками кожної війни є руйнування та збитки, проте традиційні види страхування не покривають збитків, що виникли під час бойових дій – від вибухів та обстрілів [1]. Для досягнення стабільності економіки країни необхідно забезпечити навіть у такі непередбачувані часи, щоб страхові ринки продовжили нормально та безперервно функціонувати [1].

Українські страховики зазнають серйозних викликів через повномасштабну російську агресію. Окупація територій, знищення майна та переміщення бізнесу ускладнюють функціонування страховиків та обслуговування їх клієнтів.

Особливі труднощі виникають для компаній, що спеціалізуються на страхуванні життя: вони стикаються зі зменшенням кількості страхових внесків та обмеженням доступу до офісів, що ускладнює процес здійснення страхових виплат, особливо в разі смерті застрахованих осіб на окупованих територіях.

Станом на 01.09.2022 р. в Державному реєстрі фінансових установ (ДРФУ) обліковувалося 140 страховиків, з них 13 - компанії зі страхування життя. Усі страховики станом на 01.09.2022 р. в ДРФУ є ліцензіатами (табл. 1).

Таблиця 1. Зміни у складі учасників страхового ринку (страховиків) у 2022 р.

К-ть страховиків у ДРФУ	01.01.2022 р.		01.03.2022 р.		01.09.2022 р.	
	ДРФУ	ліцензіати	ДРФУ	ліцензіати	ДРФУ	ліцензіати
Всього, з них:	156	144	145 (-11)	142 (-2)	140 (-5)	140 (-2)
non-life	143	131	132 (-11)	129 (-2)	127 (-5)	127 (-2)
life	13	13	13	13	13	13

Джерело: розроблено автором на основі [2].

Нами встановлено, що протягом усього досліджуваного періоду спостерігалася тенденція до зменшення кількості страхових компаній. У січні-лютому 2022 року з Державного реєстру фінансових установ (ДРФУ) були

виключені 10 страховиків-неліцензіатів, які діяли в зоні операцій Об'єднаних сил (ООС) та Автономної Республіки Крим, а також ще один страховик, якому було анульовано ліцензію (як запобіжний захід).

З початку військової агресії на ринку страхових послуг відбулось зменшення на 5 учасників сегменту non-life:

- 3 страховики втратили ліцензії (як запобіжний захід);
- 1 страховик втратив ліцензію за власною заявою;
- 1 страховик, який був включений до ДРФУ у січні 2022 р., так і не отримав жодної ліцензії на здійснення страхової діяльності.

Порівняємо обсяги активів і резервів вітчизняних страховиків до війни і на період війни (рис. 1).

Рисунок 1. Обсяги активів і резервів страховиків України у 2020-першому півріччі 2022 рр., млрд грн

Джерело: розроблено автором на основі [2].

Виявлено, що станом на 30 червня 2022 р. загальний обсяг активів страховиків практично не змінився порівняно з початком року (до початку військової агресії) і склав 65,7 млрд грн. Проте кількість страховиків за цей період зменшилася з 156 (01.01.2022 р.) до 142 (01.07.2022 р.).

Страховий ринок показав помірний приріст прийнятних активів (+2,2%), а у компаній, що подають звіти, зросли трохи більше (+3,2%). Обсяг сформованих страхових резервів у першому півріччі 2022 р. залишився сталим (36,6 млрд грн). Зазвичай приріст страхових резервів спостерігається у сегменті life, а також через збільшення резервів збитків у сегменті non-life через великі збитки, які переважно були перестраховані, та збільшення термінів врегулювання заявлених збитків. При цьому резерви незароблених премій зменшились через істотне зменшення обсягів послуг у сегменті non-life.

Нині, незважаючи на воєнний стан, страхове законодавство України створює належну базу для подальшого розвитку страхування, особливо як інвестиційного інструменту. Перспективними виглядають можливості залучення інвестицій від страховиків шляхом розвитку та впровадження загальнообов'язкового медичного страхування, а увага держави в цьому напрямі дозволить не тільки забезпечити конституційні права громадян на

охорону здоров'я, але і створити інвестиційний потенціал для відновлення зруйнованої війною національної мережі медичних і фармацевтичних закладів [3].

Страховий ринок України характеризується періодично суперечливою динамікою розвитку, яка зумовлена впливом різноманітних факторів:

1) відсутність досконалого законодавства (недостатня регулятивна база у сфері страхування може створювати непевність для учасників ринку та ускладнювати розвиток індустрії);

2) використання страхування для ухилення від сплати податків або виведення капіталу (ця практика підриває довіру до системи страхування та може призвести до втрати реальної ефективності страхових послуг);

3) низька платоспроможність населення та недостатній рівень довіри до операторів страхового ринку (ці фактори обмежують розширення бази споживачів страхових послуг та можуть призвести до зниження попиту на них);

4) технологічні виклики (нестабільна структура активів страховиків, низька якість послуг) [4].

Воєнні події призвели до складнощів у роботі багатьох страховиків: вони втратили своїх клієнтів через переміщення бізнесу та мали проблеми зі здійсненням страхових виплат. Це підкреслює необхідність розвитку ефективної системи страхування для захисту економіки та фінансових інтересів населення.

Щоб досягти цього, на нашу думку, потрібно в першу чергу вирішити такі проблеми, як недосконале законодавство та недовіра населення до страховиків. Розробка стратегій і дослідження їх ефективності впровадження може покращити функціонування страхового ринку України в умовах воєнного конфлікту і забезпечити стійкий розвиток економіки країни.

Список використаних джерел:

1. Попович Д. В., Біда М. С., Закорко К. К. Тенденції розвитку страхового ринку України в умовах воєнного стану. *Молодий вчений*: електрон. версія журналу 2023. №3 (115). С. 110. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/5791>.

2. Національний банк України: сайт. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/oglyad-strahovogo-rinku-ukrayini-za-i-pivrichchya-2022-roku>.

3. Дума В. В. Страхова діяльність в умовах російської агресії: правові підстави й практичні перспективи. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*: електрон. версія журналу 2022. №2 (63). С. 164. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npna_u_2022_2_24.

4. Хропонюк Д. О., Длугопольський О. В. Сучасні проблеми та перспективи розвитку страхового ринку України. *Innovation and Sustain ability*: електрон. версія журналу 2023. №1 С. 124-125. URL: <https://ins.vntu.edu.ua/index.php/ins/article/view/131>.

Рудь Н. В.,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету

Науковий керівник – **Мікуляк К. А.**, асистент кафедри фінансів банківської справи та страхування,

Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

РОЛЬ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ В ЗАХИСТІ ПРАВ ПРАЦІВНИКІВ

Соціальне страхування є ключовим компонентом системи соціального захисту, яка виконує важливу роль у захисті працівників від економічних ризиків, пов'язаних з втратою доходу через безробіття, хворобу, інвалідність або старість. Ця система, зазвичай підтримувана державою, визначається як публічна програма страхування, яка захищає від різних економічних ризиків, і участь у ній часто є обов'язковою [1].

Основна мета соціального страхування – це забезпечення захисту від втрати доходу, які можуть бути визначені, наприклад, як безробіття, інвалідність, хвороба, смерть, а також старість. Система фінансується за рахунок регулярних внесків, що дозволяє розподіляти ризики між усіма учасниками та запобігає перекладанню людських витрат, пов'язаних з нещасними випадками на виробництві та звільненням, на платників податків та сім'ї.

Соціальне страхування відіграє важливу роль для працівників та їхніх сімей, не тільки в часи кризи, як це було під час пандемії та наступної економічної рецесії, але й у звичайні економічні часи. У США, наприклад, система соціального страхування містить програми, що підтримуються за рахунок спеціальних податків, а також інші федеральні програми, що надають підтримку доходів [2].

Ці програми соціального страхування є фундаментальною частиною інфраструктури соціальної безпеки в багатьох країнах, забезпечуючи важливу підтримку для працівників у випадках, коли вони не можуть працювати через різні обставини.

Соціальне страхування відіграє важливу роль у захисті працівників від ризиків, пов'язаних з професійною діяльністю, включаючи професійні захворювання та травми на робочому місці. Основна мета такого страхування – це забезпечення захисту та компенсації працівникам, які зазнали травм або професійних захворювань внаслідок нещасного випадку на виробництві.

Глобальна програма страхування та захисту від нещасних випадків на виробництві (GEIP), що діє під егідою Міжнародної організації праці (МОП), надає суб'єктам бізнесу та системам соціального забезпечення консультаційні послуги щодо оцінки систем страхування від нещасних випадків на виробництві (EIP). Крім цього здійснюються актуарні та фінансові огляди систем EIP, включаючи аудит системи соціального забезпечення [3].

Програма також пропонує специфічні послуги, такі як ціноутворення для запобігання, оцінка інвалідності, пов'язаної з професією, або розробка програм повернення до роботи. GEIP тісно співпрацює з підприємствами, допомагаючи їм у розробці інноваційних методів реєстрації та надання пільг, які відповідають їхнім реаліям, а також надає консультації щодо дотримання вимог трудової інспекції (для великих підприємств) та інші підходи до публічного захисту для бізнес-випадків малих та середніх підприємств.

Отже, соціальне страхування відіграє важливу роль у системі соціального захисту, забезпечуючи працівників необхідним захистом від економічних ризиків, пов'язаних із втратою доходу через безробіття, хворобу, інвалідність, смерть або старість. Система, яка здебільшого підтримується державою, функціонує як публічна програма страхування, що вимагає обов'язкової участі та фінансується за рахунок внесків на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Це забезпечує розподіл ризиків та запобігає перекладанню економічного навантаження на сім'ї та платників податків.

Список використаних джерел:

1. Social Insurance. URL: <http://surl.li/ssefc>.
2. The Critical Role of Social Insurance in the US and Policies for Reform. 2021. URL: <http://surl.li/ssefj>.
3. Global Programme on Employment Injury Insurance and Protection (GEIP). URL: <http://surl.li/ssefs>.
4. Мікуляк К.А., Красноноженко В.О. Вплив війни на реалізацію соціального захисту громадян України. *Електронне фахове видання з економічних наук «Modern Economics»*. №42 (2023). С. 85-90.

Сологуб Л.О.,

здобувачка вищої освіти обліково-фінансового факультету

Науковий керівник – **Мікуляк К. А.,**

асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,

Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

СТРАХУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙ ВІД ВОЄННИХ РИЗИКІВ

Україна була однією з країн, яка могла сильно зацікавити іноземних інвесторів: значні запаси сировини, вигідне кліматичне розташування, якість землі, інтелектуальний потенціал. Проте є причини, які затримують процес надходження інвестицій, у тому числі військові дії на території України. Починаючи з 2014 року підприємства України потребували страхування інвестицій від воєнних ризиків, проте з ряду деяких причин дана система не встановлювалася. З 2022 року через активні військові дії Україна знаходиться в скрутному соціально-економічному становищі. Фінансові ризики українців та іноземних інвесторів стрімко зросли. Ситуація в Україні ускладнює можливість отримання приватного страхування інвестицій. Високий рівень воєнних загроз створює значні ризики для приватних страховиків, що призводить до підвищення вартості їхніх продуктів для інвесторів. Отже, держава змушена брати на себе відповідальність за забезпечення страхового покриття для інвестицій, а питання страхування інвестицій від воєнних ризиків потребує вивчення та наукових досліджень.

У Законі України «Про страхування» подано списки ризиків, від яких фізична або юридична особа може бути застрахована. За цим законом «страховий ризик – повна подія, на випадок якої проводиться страхування і яка має ознаки ймовірності та випадковості настання» [1]. У пункті 17 статті 6 зазначено, що страхування інвестицій належить до добровільного страхування. У цьому законі не зазначено про випадки страхування інвестицій саме від воєнних ризиків. Проте, Кабінет Міністрів України затвердив такий перелік воєнних ризиків:

- 1) воєнний конфлікт, включаючи війну або збройний конфлікт, збройна агресія, бойові дії, масові заворушення;
- 2) насильницька зміна чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади;
- 3) терористичні акти та/або диверсії, в тому числі спричинені подіями, передбаченими у підпунктах 1 або 2;
- 4) окупація, анексія [2].

Страхування інвестицій від воєнних ризиків є новим досвідом для України, проте є держави, в яких це успішно практикується, наприклад в Ізраїлі. Країна продовжує розвиватися і дає можливість реалізовувати капітал інвесторам попри військову небезпеку.

Наразі створюються умови для того, щоб як іноземці, так і українці могли застрахувати свої інвестиції. Це буде можливо за допомогою Експортно-кредитного агентства (ЕКА). ЕКА, яке є уповноваженим Кабінетом Міністрів України агентством, включає страхування та перестраховування від воєнних ризиків кредитів українських суб'єктів господарювання, пов'язаних з інвестиціями у створення об'єктів інфраструктури, необхідних для розвитку переробної промисловості та експорту товарів, робіт або послуг українського походження; страхування та перестраховування: факторингу, зовнішньоекономічних договорів, акредитивів, прямих інвестицій з України [3; 4].

Окрім ЕКА, Багатостороннє агентство з гарантій інвестицій Групи Світового банку (MIGA) також почало надавати гарантії на страхування від воєнних ризиків із Трастового фонду підтримки реконструкції та економіки України (SURE). MIGA збільшило гарантії до 40,85 млн євро. Держава отримає підтримку малого та середнього бізнесу, аграрного сектору, що дозволить продовжувати експорт зерна за кордон. Підприємства зможуть продовжувати отримувати необхідні банківські послуги та отримують доступ до нових позик. За останніми даними, дана програма діятиме до кінця 2025 року [5].

Отже, страхування інвестицій від воєнних ризиків в Україні є досить актуальним питанням. Військові дії, на жаль, можуть продовжуватися ще не один рік, але країна повинна не тільки боротися за незалежність, а й розвиватися. Залучення іноземних та вітчизняних інвестицій допоможуть зберегти економіку на певному рівні. Це дає більшу ймовірність, що українці будуть зацікавлені в тому, щоб залишатися у своїй державі та відбудовувати її.

Список використаних джерел:

1. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 № 85/96-ВР; станом на 19.04.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>.
2. Про затвердження переліку воєнних та політичних ризиків та Умов і порядку страхування (перестраховування) воєнних та політичних ризиків під час здійснення видів діяльності Експортно-кредитного агентства: Постанова Кабінету Міністрів України від 9 квітня 2024р. №388; станом на 09.04.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/388-2024-%D0%BF#Text>.
3. Про фінансові механізми стимулювання експортної діяльності: Закон України від 20.12.2016 № 1792-VIII; станом на 01.01.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1792-19#Text>.
4. Експортно-кредитне агентство. URL: <https://www.eca.gov.ua/pro-eka/>
5. MIGA почала надавати гарантії для страхування воєнних ризиків із трастового фонду підтримки реконструкції та економіки України. *Міністерство економіки України*. 2023. URL:

<https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=538e0c4a-8c1a-4be9-97e6-ed4c0efb13d0&title=MigaPochalaNadavati>.

6. Сіренко Н. М., Мікуляк К. А. Страховий захист суб'єктів аграрного сектору в умовах ринкового середовища. Фінанси, банківська система та страхування: стан, проблеми та перспективи розвитку в кризовій економіці України: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (02-03 березня 2020 р.). ДДАЕУ. Дніпро, 2020. С. 90-92.

Сирцева С.В.,

к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

Маменко К.М.,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

ОБЛІКОВІ АСПЕКТИ СТРАХУВАННЯ МАЙНА СІЛЬСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Страховання майна виступає складовою господарської діяльності будь-якого підприємства, у тому числі сільськогосподарського. Відповідно даний вид господарської діяльності виступає об'єктом бухгалтерського обліку. У зв'язку з цим питання визнання страхування майна у складі об'єктів бухгалтерського обліку та його облікове забезпечення потребує теоретико-методичного обґрунтування.

Ключовим аспектом ефективної організації обліку страхування майна у сільськогосподарських підприємствах є правильне визначення об'єктів обліку та їх належний облік [1].

Облік операцій зі страхування майна сільськогосподарських підприємств включає як конкретні об'єкти, що підлягають страхуванню (наприклад, будівлі, споруди), так і теоретичні (наприклад, зміна обсягів договорів страхування).

Майно, яке підлягає страхуванню, вважається активом підприємства та є об'єктом бухгалтерського обліку відповідно до національних положень стандартів бухгалтерського обліку, Це важливо, оскільки активи відображають майновий стан та ресурси суб'єкта господарювання.

Об'єктами обліку операцій зі страхування майна сільськогосподарських підприємств є:

- господарські операції зі сплати страхових платежів за договорами страхування майна, які включаються до складу витрат;

- страхове відшкодування, що отримується у разі настання страхового випадку та включається до складу доходів;

- дебіторська заборгованість держави з відшкодування страхового платежу або страховика з виплати страхового відшкодування.

Здебільшого вітчизняні сільськогосподарські підприємства страхують таке майно (активи), як сільськогосподарська техніка, транспортні засоби, страхування врожаю.

Основним документом, який є підставою визнання та відображення страхових операцій у системі бухгалтерського обліку є договір страхування. У даному документі обов'язково прописують ризики страхування.

Страховання транспортних засобів та сільськогосподарської техніки дозволяє сільськогосподарським підприємствам відшкодувати збитки, що

виникають внаслідок різних страхових ризиків. Наприклад, страхування ризику дорожньо-транспортної пригоди передбачає потребу у встановленні причини цього ризику, який може бути спричинений зіткненням транспортних засобів як на дорогах загального користування, так і в сільській місцевості, наприклад, у полі [2].

Витрати на страхування необоротних активів (транспортних засобів, сільськогосподарської техніки) визнаються витратами підприємства. Якщо період страхування необоротного активу становить більше одного звітного періоду, то витрати за страховими платежами за договором страхування мають бути відображені за дебетом рахунка 39 «Витрати майбутніх періодів», і в подальшому у майбутніх звітних періодах, мають бути включені до складу витрат.

Відповідно до НП(С)БО 16 «Витрати» [3] витрати за страховими платежами включаються до складу витрат тих видів діяльності в залежності від того, де застраховане майно використовують або експлуатують.

Щодо сільськогосподарської продукції та біологічних активів, то витрати на їх страхування відповідно до НП(С)БО 16 «Витрати» включаються до витрат звітного періоду і мають обліковуватись на рахунку 23 «Виробництво».

Бухгалтерський облік страхових платежів зі страхування майна ведуть на субрахунку 655 «Розрахунки зі страхування майна». Аналітичний облік ведеться в розрізі договорів страхування, тобто до субрахунку 655 можна відкривати аналітичні рахунки.

У бухгалтерському обліку страхові виплати визнаються доходами. При цьому дохід від суми страхового відшкодування визнається на дату складання акту по страховому випадку. Витрати, пов'язані зі страхуванням, у сільгосп підприємства визнаються витратами того звітного періоду, в якому визнано доходи від реалізації застрахованої сільськогосподарської продукції.

За діючою методикою обліку отримане страхове відшкодування, обліковується сільськогосподарськими підприємствами на рахунках 716 «Відшкодування раніше списаних активів», 719 «Інші доходи від операційної діяльності» 746 «Інші доходи».

Таким чином, облікові аспекти страхування майна сільськогосподарських підприємств включають: визначення активів, які підлягають страхуванню, визнання доходів і витрат зі страхування, ідентифікацію ризиків, відображення на рахунках обліку настання страхового випадку та отримання страхового відшкодування.

Список використаних джерел:

1. Потійко С.В. Теоретичні засади обліку та аналізу операцій страхування сільськогосподарських підприємств. *Приазовський економічний вісник*. 2019. №2 (13). С. 365-368.

2. Папінова О. Облік страхування автомобіля. *Uteka.ua*. 2018. URL: <https://uteka.ua/ua/publication/commerce-12-hozyajstvennye-operacii-9-uchet-strahovaniya-avtomobilya>.

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : наказ Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 р. №318 : станом на 03 лист. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>.

Цибульський А.Ю.,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету

Мікуляк К.А., асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА РИНКУ СТРАХУВАННЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Дослідження ринку страхування в умовах динамічних змін зовнішніх чинників непрямого впливу набуває особливого значення та актуальності, адже утворюються нові загрози для успішного функціонування суб'єктів страхового ринку. Тому виникає необхідність дослідження ринку страхування зважаючи на виклики зовнішнього середовища функціонування компаній та ФОП на ринку страхування.

Фундаментальним науковим осмисленням ринку страхування та ризику як економічної категорії займалися такі іноземні вчені, як В. Берг, А. Вагнер, А. Манес, К. Маркс, М. Ротшильд, П. Самуельсон та інші. Більшу увагу математичній складовій страхових послуг приділяли Дж. Хікман, Е. Штрауб, Т. Мак та інші.

Після переходу України на рейки капіталістичного економічного розвитку з'явилася необхідність більш інтенсивного осмислення ринкових взаємовідносин вітчизняними вченими, зокрема у сфері страхування. На сьогодні існують наступні підходи до опису страхового ринку (табл. 1).

Таблиця 1 Визначення поняття «страховий ринок»

О. Й. Жабинець	Страховий ринок – це частина фінансового ринку, де об'єктом купівлі-продажу є страховий захист, формується попит і пропозиція на нього [1].
В. В. Волокова	Страховий ринок – це система економіко-правових відносин між покупцями, продавцями послуг зі страхування й перестраховання та їхніми посередниками, у результаті яких здійснюється мобілізація, розподіл і перерозподіл коштів із метою реалізації сталого розвитку [2].
Д. А. Навороцький	Страховий ринок є складовою фінансового ринку, яка являє собою особливе соціально-економічне середовище, де об'єктом купівлі-продажу є страховий захист, формується попит і пропозиція на нього, а сукупність усіх його суб'єктів функціонує в системі економічних, фінансових, договірних, інформаційно-консультаційних та інших відносин, які обумовлені необхідністю страхової послуги й виникають між ними на всіх етапах її надання [3].
Т. А. Говорушко	Страховий ринок – сфера фінансово-економічних відносин між страховиками та страхувальниками з надання страхових послуг і захисту майнових інтересів юридичних осіб і громадян, а також зі здійснення відповідної фінансової діяльності в межах чинного законодавства з боку комерційних страхових компаній і фірм чи державних організацій [4].
С. С. Осадець	Страховий ринок – економічний простір, у якому взаємодіють страхувальники, розмаїті за формами організації страхові компанії, страхові посередники, а також організації страхової інфраструктури, асоціації страховиків, консалтингові фірми, навчальні центри [5].

Джерело: побудовано авторами із застосуванням [1, 2, 3, 4, 5]

Відтак, дані визначення оперують спільними поняттями. Змінюється лише ступінь деталізації визначення та його акцентованість, тоді як економічні категорії, до яких апелюють, залишаються сталими. Отже, страховий ринок має достатньо чітке загальне визначення та може бути дослідженим [8].

Ринок страхування досліджено за допомогою платформи UC Market [6].

Станом на 2024 рік всього діючих компаній в Україні у галузі страхування налічувалося 940 одиниць, з яких 599 – компаній, 341 – ФОП. Структура ринку страхування за основним видом діяльності представлена на рис. 1.

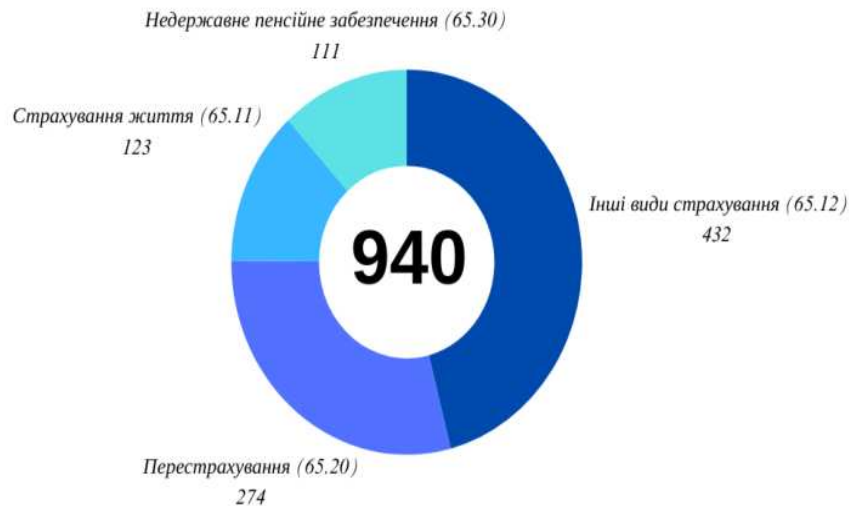

Рисунок 1 – Структура ринку страхування за основним видом діяльності
Джерело: побудовано авторами із застосуванням даних [7]

Компанії, які займаються іншими видами страхування, географічно розміщені у м. Київ (239 од.), Донецькій області (23 од.), Львівській області (22 од.), Харківській області (22 од.), Київській області (20 од.), Дніпропетровській області (15 од.), Запорізькій області (12 од.), Одеській області (11 од.). В інших областях розташовано 10 або менше суб'єктів бізнесу, які займаються іншими видами страхування, а в Чернівецькій, Кіровоградській та Сумській областях такі суб'єкти відсутні.

Компанії з перестраховання зареєстровані у м. Київ (94 од.), Автономній Республіці Крим (44 од.), Донецькій області (24 од.), Дніпропетровській області (18 од.), Луганській області (14 од.), Одеській області (12 од.), Львівській області (10 од.) та інших областях України, які мають від 1 до 6 таких суб'єктів бізнесу, окрім Вінницької та Черкаської областей, що не мають компаній чи ФОП з перестраховання.

Компанії зі страхування життя переважно здійснюють діяльність у м. Київ (58 од.). Такі ж суб'єкти присутні у Чернівецькій області (9 од.), Запорізькій області (7 од.), Вінницькій та Львівській областях (6 од.), Київській (5 од.), Дніпропетровській та Харківській (4 од.). В інших областях налічується

3, 2 або 1 суб'єкт бізнесу зі страхування життя. У Чернігівській, Сумській, Кіровоградській, Миколаївській, Херсонській та Одеській областях такі компанії та ФОП відсутні.

Суб'єкти бізнесу щодо недержавного пенсійного забезпечення працюють переважно у м. Київ (78 од.), але також представлені у Дніпропетровській області (7 од.), Донецькій області (4 од.), Миколаївській області (4 од.), Івано-Франківській, Одеській областях (3 од.), Автономній Республіці Крим, Житомирській, Львівській, Полтавській областях (2 од.), у Херсонській та Чернівецькій областях (1 од.). Компаній та ФОП щодо недержавного пенсійного забезпечення не зареєстровано в Закарпатській, Волинській, Тернопільській, Хмельницькій, Рівненській, Вінницькій, Київській, Черкаській, Кіровоградській, Чернігівській, Сумській, Донецькій та Запорізькій областях.

Обсяг виручки компаній та ФОП за КВЕД 65.12 наведено у табл. 2.

Таблиця 2. Виручка компаній та ФОП за КВЕД 65.12 у 2021-2023 рр., тис. грн

Назва компаній/ФОП	Роки		
	2021	2022	2023
ПрАТ «Страхова компанія «Раритет»	-	-	39466,0
ПрАТ «Страхове товариство «Гарантія»	30337,0	28117,0	31580,0
ПрАТ «Страхові гарантії України»	-	-	8389,0
ПрАТ «Страхова компанія «Дельфін»	-	161,0	306,0
ПрАТ «Страхова компанія «Примор'є»	1,0	1,0	1,0
Товариство з додатковою відповідальністю «Страхова компанія «Страховий Поліс»	1,0	6,0	1,0

Джерело: сформовано авторами із застосуванням [6]

У 2023 році найбільший обсяг виручки за КВЕД 65.12 отримала ПрАТ «Страхова компанія «Раритет» в обсязі 39466,0 тис. грн. ПрАТ «Страхове товариство «Гарантія» отримало 31580,0 тис. грн, що на 1243,0 тис. грн перевищує показник 2021 року. Виручка компанії за КВЕД 65.20 наведена у табл. 3.

Таблиця 3. Виручка компанії за КВЕД 65.20 у 2021-2023 рр., тис. грн

Назва компанії	Роки		
	2021	2022	2023
ТОВ «ТВТ-Страховий Брокер»	7506,0	1623,0	2813,0

Джерело: сформовано авторами із застосуванням [6]

У 2023 році найбільший обсяг виручки за КВЕД 65.20 отримала ТОВ «ТВТ-Страховий Брокер» в обсязі 2813,0 тис. грн (на 4693,0 тис. грн менше за показник 2021 року). Це може свідчити про сповільнення економічних циклів та зменшення попиту на послуги перестраховування, що може знижувати надійність функціонування інших страховиків та зменшувати об'єми наданих

ними страхових послуг. Обсяг виручки компанії за КВЕД 65.11 наведено у табл. 4.

Таблиця 4. Виручка страховика за КВЕД 65.11 у 2021-2023 рр., тис. грн

Назва компанії	Роки		
	2021	2022	2023
АТ «Страхова компанія «Надія»	1548,0	483,0	445,0

Джерело: сформовано авторами із застосуванням [6]

Виручка страховика зі страхування життя (АТ «Страхова компанія «Надія») протягом останніх двох років знизилася на 1103 тис. грн, що свідчить про значне погіршення страхового захисту громадян в питаннях життя та здоров'я, внаслідок чого з'являється низка економічних і соціальних загроз та інших каскадних негативних наслідків. Прослідковується тенденція на помірну стабілізацію діяльності та адаптацію компанії, адже темпи зниження об'ємів виручки за 2023 рік значно сповільнилися (-38 тисяч гривень). Виручка компаній за КВЕД 65.30 представлена у табл. 5.

Таблиця 5. Виручка компаній за КВЕД 65.30 у 2021-2023 рр., тис. грн

Назва компанії	Роки		
	2021	2022	2023
ТОВ «Керуючий адміністратор пенсійних фондів «Паритет»	4603,0	5114,0	5405,0
ТОВ «Перший адміністратор пенсійного фонду»	2636,0	2713,0	2758,0
ТОВ «Всеукраїнський адміністратор пенсійних фондів»	2838,0	2511,0	2660,0
«Професійний пенсійний фонд незалежної галузевої професійної спілки енергетиків України»	455,0	293,0	381,0
ТОВ «Адміністратор пенсійних фондів «Ліга Пенсія»	104,0	233,0	179,0
ТОВ «Адміністратор пенсійних фондів «Україна-Сервіс»	-	-	100,0

Джерело: сформовано авторами із застосуванням [6]

Протягом досліджуваного періоду (2021-2023 рр.) найбільший обсяг виручки отримало ТОВ «Керуючий адміністратор пенсійних фондів «Паритет», демонструючи при цьому методичне зростання та збільшення частки ринку, що може вказувати на підвищення рівня монополізації. Також надійність та стабільність отриманої виручки демонструє ТОВ «Перший адміністратор пенсійного фонду». Інші компанії зазнали більше втрат від несприятливих соціально-економічних умов даного періоду.

Рівень ретельності, з якою контрагентам необхідно здійснювати перевірку даних компаній/ФОП на основі показника експрес-аналізу наведено у табл. 6.

Таблиця 6. Експрес-аналіз компаній/ФОП

КВЕД	Назва компанії / ФОП	Експрес-аналіз
65.12	ПрАТ «Страхова компанія «Паритет»	А
	ПрАТ «Страхове товариство «Гарантія»	В
	ПрАТ «Страхові гарантії України»	А
	ПрАТ «Страхова компанія «Дельфін»	В
	ПрАТ «Страхова компанія «Примор'є»	С
	«Товариство з додатковою відповідальністю «Страхова компанія «Страховий Поліс»	А
65.20	ТОВ «ТВТ-Страховий Брокер»	А
65.11	АТ «Страхова компанія «Надія»	В
65.30	ТОВ «Керуючий адміністратор пенсійних фондів «Паритет»	А
	ТОВ «Перший адміністратор пенсійного фонду»	А
	ТОВ «Всеукраїнський адміністратор пенсійних фондів»	А
	«Професійний пенсійний фонд незалежної галузевої професійної спілки енергетиків України»	А
	ТОВ «Адміністратор пенсійних фондів «Ліга Пенсія»	В
	ТОВ «Адміністратор пенсійних фондів «Україна-Сервіс»	А

Джерело: сформовано авторами із застосуванням [7]

Так, особливих сигналів не виявлено (рівень А) у ПрАТ «Страхова компанія «Паритет», ПрАТ «Страхові гарантії України», «Товариство з додатковою відповідальністю «Страхова компанія «Страховий Поліс», ТОВ «ТВТ-Страховий Брокер», ТОВ «Керуючий адміністратор пенсійних фондів «Паритет», ТОВ «Перший адміністратор пенсійного фонду», ТОВ «Всеукраїнський адміністратор пенсійних фондів», «Професійний пенсійний фонд незалежної галузевої професійної спілки енергетиків України», ТОВ «Адміністратор пенсійних фондів «Україна-Сервіс». Рівень В – «Варто звернути увагу» мали ПрАТ «Страхове товариство «Гарантія», ПрАТ «Страхова компанія «Дельфін», АТ «Страхова компанія «Надія», ТОВ «Адміністратор пенсійних фондів «Ліга Пенсія». Рекомендовано здійснити ретельну оцінку надійності ПрАТ «Страхова компанія «Примор'є» перед співпрацею зважаючи на численні та/або вагомні сигнальні фактори експрес-аналізу з критичним значенням.

Отже, у процесі дослідження здійснено оцінку ринку страхування України за період 2021-2023 рр. з аналізом отриманої виручки компаніями та ФОП за різними КВЕДами страхування, охарактеризовано значення експрес-аналізу для компаній/ФОП ринку страхування, що є важливим етапом під час вибору контрагента для співпраці у майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Жабинець О. Й., Цюпко І. В., Томаневич Л. М. Страхування: навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2010. 260 с.

2. Волкова В. В. Тенденції розвитку страхового ринку в умовах не- стійкого ринкового середовища. *Економіка і регіон*. 2016. № 1 (56). ПолтНТУ. С. 17–24.
3. Навороцький Д. А. Формування страхового ринку України: авто-реф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. екон. наук. *Інститут економічного прогнозування НАНУ*. К., 2005. 16 с.
4. Говорушко Т. А. Страхові послуги: підручник. К.: Центр учбової літератури, 2011. 376 с.
5. Осадець С. С. Страхування: підручник. К.: КНЕУ, 2006. 528 с.
6. Каталог компаній України. URL: <https://catalog.youcontrol.market/strakhuvannia>.
7. YouControl : офіційний сайт. URL: <https://youcontrol.com.ua>.
8. Снідко Є.А., Мікуляк К.А. Insurtech як напрям розвитку страхування. Трансформація страхового ринку України в світлі сучасних економічних викликів : матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених. м. Миколаїв, 18-19 квітня 2023 р. Миколаїв : МНАУ, С. 40-42.

Цибульський А. Ю.,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету

Науковий керівник - **Бурковська А. В.,** к. е. н., доцент,

доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,

Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

СТРАХУВАННЯ РИЗИКІВ ПРИРОДНИХ КАТАСТРОФ

Людство функціонує в умовах постійного ризику настання природних катастроф, які тягнуть за собою необхідність ліквідації їх наслідків за допомогою людського, технологічного та, насамперед, фінансового потенціалу. Саме превентивним забезпеченням останнього й може займатися система міжнародного страхування.

Природна катастрофа – непередбачуване явище природного характеру, яке призводить до людських і економічних втрат, та з яким люди не можуть впоратися самотійно. Існуючі визначення мають більш природознавчий або соціальний характер та, в більшості випадків, ігнорують економічний аспект (Табл. 1).

Таблиця 1. **Поняття природної катастрофи**

І. П. Пістун	Подія з трагічними наслідками, непередбачувана і несподівана ситуація, з якою постраждале населення не може впоратися самотійно [1]
С. М. Козьменко	Швидкі зміни навколишнього середовища, які призводять до масової загибелі живих організмів [2].

Джерело: побудовано за даними [1, 2].

Необхідність залучення всього світового потенціалу до страхування ризиків природних катастроф продиктована зростаючою взаємоінтеграцією національних економік у єдину транснаціональну економічну систему. Страхова незахищеність одного з елементів даної системи у разі настання страхового випадку призведе до каскадної реакції економічних втрат в усій системі, що є прямим наслідком неминучого посилення глобалізації.

А підвищення загальної людської популяції та щільності населення сприяє підвищенню абсолютних показників людських та економічних втрат від кожної окремої природної катастрофи (Рис. 1).

Нами встановлено, що хоча показник економічних втрат, заподіяних природними катастрофами 2023 р. значно нижчий за показники 2017 та 2011 років, він залишається більшим, ніж середній показник досліджуваного періоду (312 млрд дол. США). Показник страхових відшкодувань також вищий середнього за роки динаміки (90 млрд дол. США), але нижчий середнього

показника в періоді з 2017 р. Останні чотири роки об'єм відшкодувань стабільно перевищує 100 млрд дол. США.

Страхування не забезпечує повноцінного захисту майнових інтересів, але значно знижує навантаження інших методів фінансування збитків.

Загальні втрати та страхові відшкодування (млрд. USD)

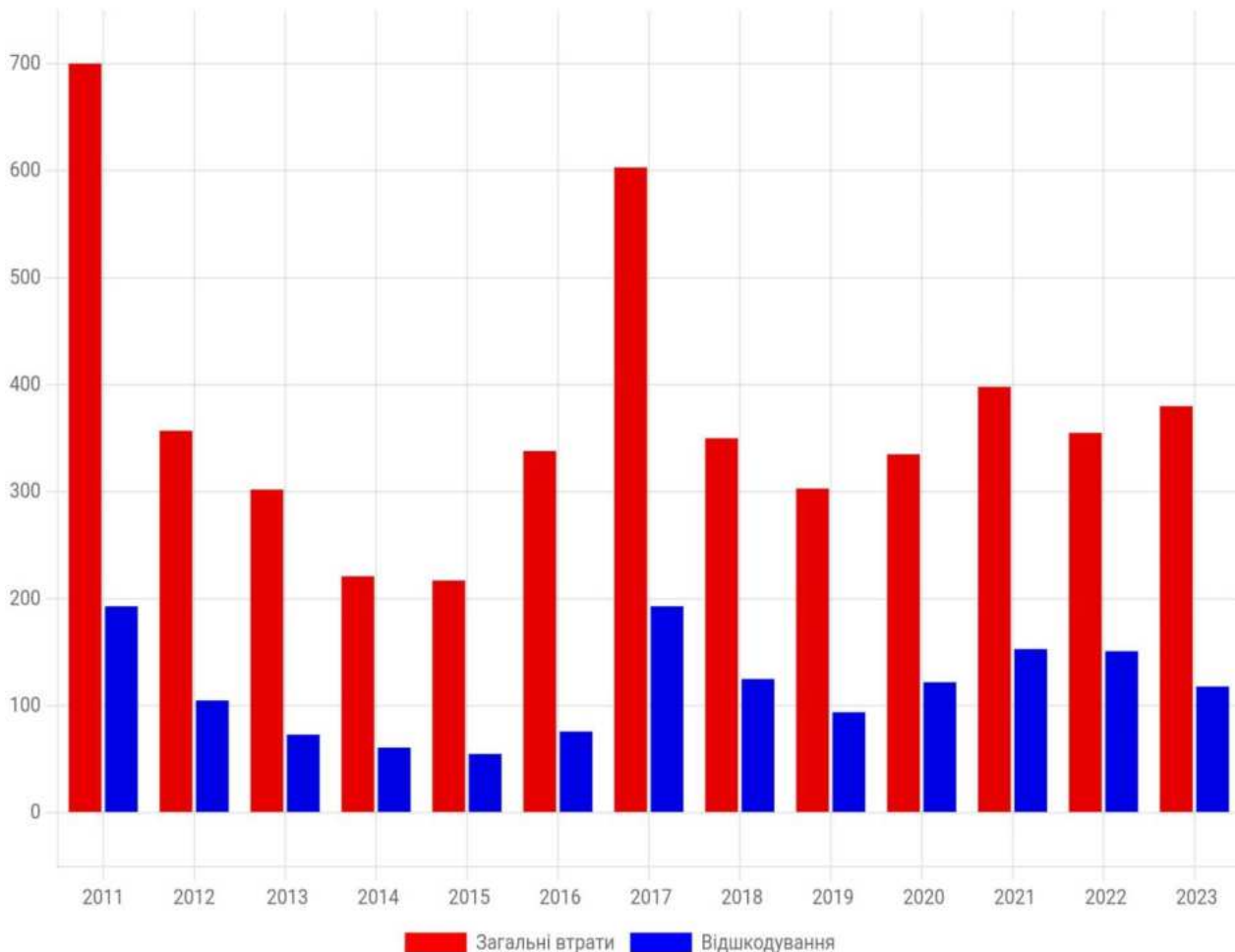

Рисунок 1 – Динаміка втрат і страхових відшкодувань внаслідок природних катастроф, млрд дол. США

Джерело: побудовано на основі [3].

Інноваційним інструментом перерозподілу відповідальності є випуск облігацій катастроф, які характеризуються порівняно високою дохідністю, низькою ймовірністю настання страхової події, але й колосальними сумами відшкодування у разі її настання. Дані цінні папери емітуються не безпосередньо страховою компанією, а через спеціалізовану установу (SPV), яка здійснює неризиковані інвестиції.

Недоліками облігацій катастроф є: несформовані та суперечливі законодавчі та податкові норми, складнощі з адекватною оцінкою ризикованості

та обчисленням відповідного страхового тарифу й інші математично-статистичні непорозуміння [4].

Отже, страхування ризиків природних катастроф є соціально значущим процесом, яке потребує участі і приватних осіб, і юридичних, і підтримки державою, і активної участі міжнародних організацій. Для забезпечення стабільності системи економічних зв'язків зусилля по нівелюванню стихійних збитків повинні докладатися максимально колегіально. Подібна діяльність може стати ще одним фактором диверсифікації інвестиційного портфелю через облігації катастроф.

Список використаних джерел:

1. Пістун І. П. Безпека життєдіяльності : навчальний посібник. Суми : Видавництво «Університетська книга», 2000. 301 с.
2. Козьменко С. Н. Экономика катастроф (инвестиционные аспекты). К. : Наукова думка, 1997. 204 с.
3. Climate end catastrophe insightby AON. URL: <https://assets.aon.com/-/media/files/aon/reports/2024/climate-and-catastrophe-insights-report.pdf>
4. Catastrophe Insurance Risks: The Role of Risk-Linked Securities and Factors Affecting Their Use. GAO-02-941. GAO Reports, 2002. 63.

СЕКЦІЯ «РОЗВИТОК ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ»

Гончар Є.А.,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету

Науковий керівник – **Боднар О.А.**, канд. екон. наук, доцент,

доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

ДІДЖИТАЛ-ТЕХНОЛОГІЇ СТРАХОВОГО РИНКУ

Діджиталізація або іншими словами «оцифрування» – це процес перетворення будь-якої інформації (тексту, звуку, графіки тощо) у цифровий формат, який сприймають сучасні пристрої.

Діджиталізація – є не тільки процесом оцифрування інформації та надання її через сучасні канали зв'язку, а й процес впровадження нових телекомунікаційних технологій для покращення обслуговування клієнтів страхових компаній.

Страховий ринок стає все більш діджиталізованим. З кожним роком збільшується кількість страхових продуктів, що продаються онлайн, розвиваються сервіси дистанційного врегулювання збитків, а також запускаються мобільні додатки. Страхові компанії першими на фінансовому ринку отримали право оформлення електронних полісів у сфері обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів. Рівень цифровізації страхової компанії можна частково виміряти вмістом її офіційного сайту. Однією з переваг діджиталізації є створення інформаційно відкритого страхового ринку, оскільки діджиталізація дозволяє швидко та отримувати інформацію від усіх фінансових установ.

Одним із першочергових напрямків цифровізації українського страхового ринку є створення та інформаційне наповнення офіційних сайтів страхових компаній. Страховий ринок використовує сучасні цифрові технології (табл. 1).

Варто також зазначити, що автоматизовані системи в страховому бізнесі охоплюють усі бізнес-процеси страхової компанії: від продажу послуг і продуктів (наприклад, за допомогою калькуляторів) до друку договорів й андерайтингу, бухгалтерських форм, нарахувань, платежів, комісій, виплат і перестраховання, що завершується вирішенням і оформленням страхових випадків.

Забезпечення швидкості та точності обробки даних у страховій галузі дуже важливо у сучасних ринкових умовах. Вбудована система електронного документообігу дозволяє страховим компаніям скоротити документообіг, знизити витрати та підвищити продуктивність праці. Крім того, страхові компанії можуть швидко реагувати на зміни ринкових умов та своєчасно вносити зміни до полісів та договорів. Це також покращує взаємодію з

клієнтами, дозволяючи клієнтам у будь-яку годину отримати доступ до своєї історії договорів та страхування.

Таблиця 1 Сучасні діджитал-технології страхового ринку

Технологія	Механізм використання та застосування на страховому ринку
Веб-сайт	Сукупність веб-сторінок, доступних в Інтернеті, вміст і навігація яких об'єднані в одному доменному імені. Веб-сайт містить різні елементи цифрових технологій, такі як страхові калькулятори, онлайн-платежі, посилання на страхові магазини та мобільні додатки
Соціальна мережа	Інтернет-програма, яка допомагає людям спілкуватися та підключатися один до одного за допомогою набору інструментів
Чат-бот	Комп'ютерна програма розроблена на основі нейронних мереж, яка використовує звукові або текстові методи для ведення розмов
Вебфорум	Додаток, який використовується для організації спілкування між відвідувачами сайту; термін відповідає оригінальному поняттю «форум»; робота форуму полягає в створенні тем у сегментах та їх подальше обговорення
Автоматизовані системи перевірки достовірності страхових полісів	Комп'ютерна програма з великою базою даних, яка дозволяє перевірити дійсність договору страхування та термін його дії

Джерело: [1]

Зокрема, система дозволяє налаштувати будь-який страховий продукт відповідними модулями для ефективної роботи. Усі договори, платежі та страхові відносини зберігаються централізовано в одній базі даних для зручного звітування. Крім того, система інтегрована з МТСБУ (Моторне транспортне страхове бюро України), електронними договорами та бухгалтерським програмним забезпеченням, що збільшує можливості для автоматизації та ефективності роботи.

Також розроблені інтерфейси, які полегшують інтеграцію системи з різними партнерськими платформами. Крім того, автоматизовані системи забезпечують мобільність співробітників, дозволяючи їм виконувати завдання з будь-якої точки світу. До переваг цифровізації також можна віднести: високий ступінь автоматизації процесів, гнучкість адаптації до конкретних потреб компанії та ефективне управління документообігом [2].

Отже, впровадження діджиталізації на страховому ринку України демонструє поступовий розвиток та адаптацію галузі до сучасних вимог. З кожним роком кількість онлайн-продажів страхових продуктів зростає а також розвиваються віддалені сервіси врегулювання збитків. Передові технології, такі як вебсайти, соціальні мережі, чат-боти та інші, активно застосовуються для полегшення доступу до інформації та послуг страхових компаній.

Автоматизовані системи охоплюють усі бізнес-процеси, забезпечуючи швидку та точну обробку даних, а також скорочуючи паперову роботу та підвищуючи продуктивність праці. Цей цифровий напрям сприяє відкритому, насиченому інформацією страховому ринку, який забезпечує зручність і безпеку для клієнтів і компаній. Відзначені переваги, такі як високий рівень автоматизації процесів, інтеграція з основними системами та гнучкість у налаштуванні, свідчать про значний потенціал та перспективи розвитку діджиталізації у страховій галузі.

Список використаних джерел:

1. Шубенко І. А. Тенденції діджиталізації на страховому ринку України *Ізнес Інформ*. 2020. № 2. С. 273-279.
2. Діджиталізація роботи страхової компанії: які переваги дає «цифра». Qusion. 2024. URL: <https://qusion.com/ua/news/didzhytalizatsiia-roboty-strakhovoi-kompanii-iaki-perevahy-daie-tsyfra.html>

Прокопчук О. В.,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Науковий керівник – **Бурковська А. В.**, к. е. н.,
доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В СТРАХОВІЙ СФЕРІ

Страхова галузь прискорює впровадження ШІ. У 2024 р. 77% респондентів при опитуванні страховиків вказали, що вони перебувають на етапі впровадження ШІ у свій ланцюг формування вартості страхових послуг і вдосконалення взаємодії клієнта з послугами, це суттєвий стрибок порівняно з опитуванням 2023 р., яке показало результат на рівні 61% [1].

Ці інновації дозволили страховикам будувати свою звітність. Найбільшу популярність здобула система SAPS4/HANA. Використання технологій допомогло оформлювати звітність відповідно до міжнародних стандартів IFRS, їх системи повинні мати змогу обробляти великі масиви даних в короткий строк, а ще краще - моментально. При цьому бажано мінімізувати помилки, які можуть виникати у зв'язку з людським фактором.

Ще одним нововведенням, яким користуються страховики, стали чат-боти. Це дозволило компаніям скоротити штат співробітників і зменшити бюрократію. Цю технологію в Україні вже запроваджено такими компаніями, як: «Страхова компанія ARX», «PZU Україна» і багато інших. У компанії «PZU Україна» є зручний чат-бот у Viber, який відповідає на всі базові питання, а при складних питаннях до чат-боту приєднується менеджер і надає відповіді. Також «Страхова компанія ARX» використовує чат-бот на своєму сайті, адже це зручно для користувачів і клієнтів.

Ще ШІ використовується в роботі страховиків для залучення нових клієнтів. Одним з каналів у цьому напрямку є пошукові системи (Google та Bing) і чим вище страховик у пошуковому запиті, тим більший відсоток трафіка припадає на його сайт. Компанії використовують можливості ШІ для SEO-оптимізації своїх сайтів. Багато українських компаній є клієнтами таких сервісів, як Ahrefs і SemRush, які на основі ШІ допомагають здійснювати нові пошукові запити, що цікавлять клієнтів.

У майбутньому системи на базі ШІ також революціонізують операції та обробку претензій, автоматизуючи повсякденні завдання та оптимізуючи робочі процеси [2]. Ці системи можуть аналізувати документи претензій, оцінювати збитки та розраховувати виплати з мінімальним втручанням людини; крім того, ШІ буде відігравати вирішальну роль у виявленні шахрайства, позначаючи підозрілі заяви та шаблони, які можуть вказувати на шахрайські дії [2].

Реконструкція подій, що спричинили страховий випадок, із використанням машинного зору дає змогу оцінювати збитки без втручання людського фактору, ця модель може давати точне уявлення про страховий випадок.

Також ІІ може аналізувати дані з бортових комп'ютерів, що дає змогу визначити швидкість та траєкторію руху автомобілів [2]. ІІ здатен аналізувати супутникові знімки для визначення масштабів стихійного лиха та аналізувати дані з метеорологічних станцій для визначення сили та напрямку вітру, кількості опадів [2].

Для прийняття управлінських рішень в страховій сфері використовуються технології доповненої реальності. Це може бути створення 3D-моделей об'єктів страхування для візуальної оцінки їх стану [2]. Для вимірювання та оцінки ризиків (наприклад, вимірювання відстані до пожежних гідрантів, оцінка ймовірності затоплення тощо) використовуються AR-інструменти [2].

Завдяки своїм можливостям глибокого навчання генеративний штучний інтелект може аналізувати історичні дані клієнтів та інші зовнішні джерела, щоб полегшити андеррайтинг страхових полісів [2]. Результатом є політика, адаптована до індивідуальних профілів ризику та вподобань, пропонуючи рівень персоналізації, який раніше неможливо було уявити.

Крім того, ІІ може створювати складні прогностичні моделі ризиків для моделювання реакції ринку на нові страхові продукти перед їх запуском, надаючи страховикам можливість надавати індивідуальні продукти своїм клієнтам, одночасно покращуючи процеси андеррайтингу [2].

Оскільки страхова галузь продовжує адаптуватися та знаходити можливості для зростання та трансформації, очікується, що впровадження технологій штучного інтелекту призведе до змін у типі персоналу та посадах, необхідних для керування сучасною страховою компанією. Незважаючи на те, що розробка та пілотування цих технологій вимагатиме значних інвестицій у час і ресурси керівництва, все ж потенційні переваги з точки зору глибшого розуміння клієнтів, вищої прибутковості та підвищення ефективності роботи незаперечні.

Вважаємо, що активізація використання передових технологій у діяльності вітчизняних страховиків дозволить їм підвищити рівень своєї конкурентоспроможності на ринку страхових послуг.

Список використаних джерел:

1. Юдит М. О. Як штучний інтелект революціонує індустрію страхування. *Forbes*. 2024. URL:<https://www.forbes.com/sites/sap/2023/10/12/how-ai-is-revolutionizing-the-insurance-industry/?sh=c3d8982e8fc4>
2. Як ІІ сприяє інноваціям у сфері страхування. *Burnie Group*. 2024. URL:<https://burniegroup.com/how-artificial-intelligence-is-driving-innovation-in-the-insurance-industry/>

Сіренко Н.М.,

д.е.н., професор,

завідувачка кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

ТЕНДЕНЦІЇ ЦИФРОВОГО РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Страхування відіграє важливу роль у забезпеченні стабільності, захисту та розвитку держави, сприяючи підвищенню її економічного та соціального розвитку. Зокрема, воно допомагає захистити економіку держави від фінансових втрат у разі непередбачуваних подій, таких як природні, техногенні катастрофи, економічні кризи. Страхові виплати допомагають відновити діяльність суб'єктів господарювання та інфраструктуру, зменшуючи втрати та сприяючи швидкій реабілітації від потрясінь.

Крім того, наявність страхового захисту стимулює інвестиції та підприємницьку діяльність, оскільки зменшує ризик для бізнесу та забезпечує захист від можливих втрат. Як складова фінансового ринку страхування зорієнтоване на створення умов для розширення його функцій та послуг, створює можливості для інвестування та розвитку нових фінансових продуктів.

Згідно позиції Національної асоціації страховиків України 2023-2024 роки є періодом реалізації заходів, які повинні забезпечити платоспроможність, стійкість та конкурентність ринку страхування в Україні з належним захистом прав споживачів послуг страхування та імплементацією провідних директив Європейського Союзу. Напрями трансформації страхової сфери, як вказує Асоціація, полягатимуть в: 1) переході до повністю прозорих структур власності страховиків та фінансової спроможності їхніх власників; 2) посиленні зі сторони Регулятора вимог до активів страховиків, що зробить інвестиційну політику страховиків більш консервативною і, як наслідок, більш безпечною для споживачів; 3) перехід страховиків на новий стандарт обліку страхових контрактів (IFRS 17). Зазначений стандарт повинен забезпечити більш якісне відображення страховиками результатів своєї діяльності у фінансовій звітності [1].

Всі ці процеси супроводжуватимуться посиленням цифровізації. Вітчизняна страхова сфера активно впроваджує цифрові технології для поліпшення своїх послуг та оптимізації процесів, які зокрема включають:

1. Онлайн-продажі та обслуговування: з 2020 р. майже всі страхові компанії надають можливість клієнтам купувати страхові поліси онлайн через їхні веб-сайти або мобільні застосунки. Це дозволяє клієнтам швидко та зручно отримати необхідний захист.

2. Електронні документи та е-поліси: українські страхові компанії поступово переходять до використання електронних документів та електронних полісів, що спрощує процес укладання та управління полісами для клієнтів.

3. Автоматизація процесів: застосування технологій автоматизації для оптимізації обробки даних, розрахунку премій, управління ризиками та інших поточних завдань.

4. Клієнтський сервіс та зворотний зв'язок: використання цифрових каналів комунікації, таких як чат-боти та онлайн-чати, для надання консультацій та вирішення питань клієнтів у реальному часі.

5. Аналітика та штучний інтелект: застосування аналітичних інструментів та алгоритмів штучного інтелекту для аналізу даних клієнтів, виявлення ризиків та розробки персоналізованих страхових пропозицій.

6. Кібербезпека для захисту конфіденційності та цілісності даних клієнтів.

Цифрові технології дозволяють страховим компаніям України покращити якість обслуговування, зменшити витрати та залучити більше клієнтів через зручний онлайн-доступ до послуг.

Разом з тим, посилення цифровізації страхового ринку України може відкрити нові можливості для покращення якості обслуговування клієнтів та ефективності операцій компаній. На нашу думку, цей процес найближчим часом буде розгортатися в таких напрямках:

1. Онлайн-продажі та обслуговування - впровадження онлайн-платформ та застосунків, які дозволяють клієнтам здійснювати покупку страхових полісів, вносити зміни до своїх полісів та здійснювати зворотній зв'язок, що полегшує процес взаємодії зі страховиками.

2. Використання аналітики та штучного інтелекту - для персоналізованого підходу до клієнтів та прогнозування їх потреб.

3. Цифрові рішення для різних видів страхування - розвиток цифрових продуктів для автострахування, медичного страхування, страхування майна та інших видів страхування, що дозволить клієнтам отримати швидкі та зручні послуги.

4. Використання блокчейн-технологій для збереження та обробки даних страхових виплат, що дозволяє забезпечити високий рівень безпеки та прозорості в операціях.

5. Мобільні рішення для управління полісами - розроблення мобільних додатків, які дозволяють клієнтам швидко та зручно управляти своїми страховими полісами, отримувати повідомлення про статус виплат та інші повідомлення в режимі реального часу.

Таким чином, подальша цифровізація страхового ринку може сприяти підвищенню конкурентоспроможності страховиків, покращенню якості обслуговування та забезпеченню задоволення потреб клієнтів через спрощення процесів управління та взаємодії з клієнтами.

Список використаних джерел:

1. Ключові тенденції страхового ринку України у 2023-2024 роках. Упевнений рух до Європейського Союзу. 2023. URL: <https://www.nasu.com.ua/klyuchovi-tendencziyi-strahovogo-ryнку-u/>

Фаріна В. М.,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету

Науковий керівник - **Бурковська А. В.,** к. е. н., доцент,

доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,

Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

РОЗВИТОК ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

На сучасному етапі розвитку економіка України та її страховий ринок переживають новий період трансформації, зумовлений розвитком нових технологій, змінами в структурі економіки, реформами в системі страхування [1, 2]. Протягом усього періоду незалежності України удосконалювалася законодавча база для покупців страхових послуг [1, 2].

На жаль, українські страховики характеризуються ще доволі низьким технологічним потенціалом, слабким корпоративним управлінням і консерватизмом [2, 3]. Це уповільнює економічний розвиток вітчизняних страховиків і зменшує рівень їхньої конкурентоспроможності на ринку страхових послуг.

Виконання найважливішого завдання у страховій справі - цифрової трансформації страхового ринку підтверджується необхідністю якнайшвидшого та якісного задоволення зростаючих потреб теперішніх і потенційних клієнтів (споживачів страхових послуг), підвищенням ефективності та зменшенням витрат страховиків [2].

Цифрова трансформація у страхуванні - це процес автоматизації продажу страхових продуктів [2, 3]. Основна увага у цій сфері приділяється створенню штучного інтелекту, що є значною ринковою перспективою.

За допомогою використання штучного інтелекту можливе надання підтримки клієнтам на всіх етапах процесу страхування. Використовуючи чат-боти страховики матимуть можливість залишатися цілодобово на зв'язку зі своїми клієнтами по всьому світові.

Штучний інтелект візьме на себе всі рутинні завдання страховиків і допоможе з обробкою великих обсягів інформації. Автоматизовані страхові агенти, такі як чат-боти, зроблять перші кроки до надання персоналізованих послуг клієнтам [2, 3].

Ми погоджуємося з існуючою думкою [2] щодо сприяння цифровізації страхового ринку зростанню кількості задоволених клієнтів, скороченню часу оформлення страхових полісів, зменшенню кількості помилок через людський фактор.

Співставлення світового досвіду з українським у сфері страхування в умовах цифровізації свідчить про значну різницю в їх розвитку [2]. Це пояснюється тим, що вітчизняний страховий ринок тільки освоює даний

інноваційний напрямок і для цього необхідне детальне, поглиблене вивчення, проведення аналізу впровадження науково-технічного прогресу [2].

Успішне становлення страхових компаній потребує швидкого розвитку із запровадженням цифрових технологій у сферу страхового бізнесу в сучасних умовах господарювання [2].

Українським страховикам необхідно переймати іноземний досвід та активно впроваджувати його у свою страхову діяльність [2, 3].

Український страховий сектор поступово набирає обертів у сфері діджиталізації: з кожним роком зростає кількість страхових продуктів, які продаються онлайн, впроваджуються, наприклад, мобільні додатки, страховики все більше цікавляться фундаментальними інноваціями цифрової економіки [3]. Як наслідок, страховики активно реорганізують свої бізнес-процеси з метою інтеграції до ІТ-інфраструктури [3]. Це позитивно впливає на прискорення операцій, створення нових інформаційних каналів, спрощення процедур впровадження та розробку нових продуктів у страхуванні.

Отже, застосування діджиталізації на страховому ринку України забезпечить і пришвидчить його розквіт.

Список використаних джерел:

1. Варга В. П. Діджиталізація як один з чинників конкурентоспроможності підприємства. Ефективна економіка. 2020. № 8. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/8_2020/156.pdf.
2. Диба М. І., Гернего Ю. О. Діджиталізація економіки: світовий досвід та можливості розвитку в Україні. Фінанси України. 2018. № 7. С. 50–63.
3. Семилітко Д. Діджиталізація в дії: як цифрова трансформація бізнесу впливає на успіх компанії. Аудитор України. 2019. № 5. С. 76–79.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**ТРАНСФОРМАЦІЯ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ
В СВІТЛІ СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВИКЛИКІВ**

Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної
конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених,
м. Миколаїв, 18-19 квітня 2023 р.

Технічний редактор: О.А. Боднар

Формат 60 x 84 1/16. Ум. друк. арк.2,9

Тираж 100 прим. Зам. № _____

Надруковано у видавничому відділі

Миколаївського національного аграрного університету

54008, м. Миколаїв, вул. Г. Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.